

*Laudatio proslovené děkanem Matematicko-fyzikální fakulty UK
prof. Janem Kratochvílem u příležitosti udělení čestného doktorátu
prof. Rolf-Dieteru Heuerovi*

Magnificence rektore,
Magnificence promotore,
Spectabiles, Honorabiles,
dear professors Levy and Heuer,
vážení a vzácní hosté, dámy a pánové.

Je mi potěšením představit vám profesora Rolfa Dietera Heuera, jemuž Matematicko-fyzikální fakulta navrhla udělení čestného doktorátu. Je to úkol snadný i nesnadný zároveň. Snadný proto, že vám představuji osobnost, která svým působením výrazně ovlivnila vývoj fyziky konce dvacátého a počátku jednadvacátého století. Nesnadný proto, abych při výčtu jeho zásluh nepřekročil časový limit.

Profesor Heuer se narodil 24. května 1948 v Boll/Goeppingen v Německu. Fyziku studoval nejprve na univerzitě ve Stuttgartu, titul Ph.D. získal v roce 1977 na univerzitě v Heidelbergu. Celý svůj profesionální život se věnoval experimentální fyzice, zejména jaderné a částicové. Ihned po ukončení studií pracoval na experimentu JADE na urychlovači DESY v Hamburgu, poté 15 let na experimentu OPAL ve známém centru CERN ve Švýcarsku.

Během šestiletého působení na pozici řádného profesora na univerzitě v Hamburgu kolem sebe shromáždil významnou a velmi produktivní skupinu doktorandů věnující se vývoji detektorů částic, teoretickým otázkám vývoje zamýšleného lineárního urychlovače a analýze dat získaných z předchozích experimentů. Pod jeho vedením došlo mimo jiné k výraznému zintenzivnění zapojení německých univerzit do experimentů v CERN.

Do tohoto centra se vrátil v roce 2009 a jako generální ředitel jej úspěšně vedl po sedm let. Pod jeho vedením byl uveden do provozu hadronový urychlovač a zahájeny experimenty, na kterých se výraznou měrou podíleli a stále podílejí i pracovníci a studenti Ústavu částicové a

jaderné fyziky Matematicko-fyzikální fakulty Karlovy Univerzity. Profesor Heuer jako generální ředitel CERN vždy zdůrazňoval kromě vědecko-výzkumné práce také humanistické aspekty této mezinárodní výzkumné instituce. V laboratořích a při vyhodnocování výsledků fyzikálních experimentů, ale i nad kotlíky sýrového fondu se zde potkávali vědci a studenti různého náboženského vyznání, přicházející ze zemí různého politického zřízení, aby při společné práci zapomínali na bariéry, které do té doby oddělovaly jejich světy.

Stejně zapáleně vždy profesor Heuer obhajoval význam základního výzkumu. CERN je vzorovým příkladem investice ohromných finančních prostředků, umožněné pouze spojením sil všech zúčastněných zemí, do zkoumání tak malinkých částic hmoty, že kromě několika odborníků si většina z nás přítomných zde v historické aule Karolina jejich maličkost ani nedokážeme představit. Částic tak malých, že jejich poznávání má v tuto chvíli význam skutečně jen v posouvání hranic lidského poznání, zatímco jejich praktické uplatnění dnes nikdo nedokáže předpovědět. Nicméně kvalitní a fundovaný výzkum vždy přináší nečekanou přidanou hodnotu.

Dovolte mi uvést jen jeden příklad, který profesor Heuer v této souvislosti často zmiňuje – při rozvoji lokální počítačové sítě CERN byl vyvinut systém webových stránek, bez kterého si dnes neumíme informační technologie představit a o kterém asi naše vnoučata vůbec nebudou věřit, že někdy neexistoval.

Pod vedením profesora Heuera se natolik zvýraznil význam mezinárodní spolupráce a tzv. třetí role výzkumné instituce CERN, že nebylo překvapivé, že CERN byl v roce 2012 nominován na Nobelovu cenu za mír.

Profesor Heuer je spoluautorem více než 500 vědeckých publikací, na které databáze *Web of Science* eviduje více než 15 tisíc citací. Jeho nejcitovanější článek má sám přes 1000 citací. Profesor Heuer vychoval a ovlivnil řadu doktorandů a mladých vědeckých pracovníků jak přímo, tak nepřímo vytvořením skvělých pracovních podmínek v institucích a experimentech, které vedl. Za svoji práci získal řadu mezinárodních ocenění včetně čestných doktorátů na univerzitách ve Victorii, Liverpoolu, Birminghamu či Belehradě, řadu Čestné legie, ceny Edisona, Volty či UNESCO medaile Nielse Bohra. Od roku 2016 je předsedou Německé fyzikální společnosti. Od roku 2014 je členem Mezinárodní rady Univerzity Karlovy, kde velmi aktivně působí a svými zkušenostmi a rozhledem pomáhá Univerzitě implementovat kroky vedoucí k vědecké excelenci.

Dovolte mi ještě jednou se vrátit do švýcarského CERN. Před spuštěním hadronového urychlovače LHC jako generální ředitel profesor Heuer úspěšně odolal bití napoplach vymítačů ďábla a pseudozachránců lidstva, kteří varovali, že srážky jaderných částic způsobí zánik města Ženevy či dokonce celé planety Země. Na zemském povrchu probíhající srážky nikdo nezaznamenal, detekovaly je pouze složitá zařízení uložená hluboko pod povrchem. Ale přesto se zanedlouho Země zatřásla. V roce 2013 získali Nobelovu cenu za fyziku François Englert and Peter W. Higgs za teoretické objevy mechanismů vedoucích k pochopení původu hmoty, zejména za předpovězení částice, dnes nazývané Higgsův boson, která byla po padesáti letech potvrzena právě experimentem ATLAS v CERN. Ve vědeckém světě způsobilo polapení Higgsova bosonu senzaci. Ano, může se říci, že profesor Heuer měl štěstí, když byl ve správný čas na správném místě. My akademici ale víme, že věda není loterie. Jak praví staré české přísloví, štěstí přeje připraveným. A profesor Rolf-Dieter Heuer připravený byl. Vynikající a významný vědec, skvělý manažer a obětavý člověk.

Magnificence rektore, pokusil jsem se Vám představit pana profesora Heuera v celé šíři jeho zájmů a zásluh, a prosím Vás, abyste ze své pravomoci dal svolení k provedení promočního aktu.

Officiō suāvī fūnctus, Magnificentia Vestra, rettulī, quibus Facultātis nostrae cōnsiliō est persuāsissimum, ut vir clārissimus professor Rolf-Dieter Heuer meritō honōris causā physicae disciplīnārum doctor creārētur. Quam ob rem Vōs, Magnificentia Vestra, rogō, ut mūnus rēctōris exsequentēs prōmōtiōnis rītūs incipī iubeātis.